

6982

საქართველოს
განათლების

ნაგადუღი

საუბრეოთ ჟურნალი

მცირეფორმანათობის

მარტი

№ 5.

1916 წ.

გულუღე

გაზეთის
გამომცემი

წელიწადი მე-XII.

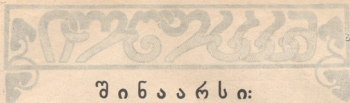
№ 5.

მარტი, 1916 წ.

ბავშვი მოგზაური გამოვა.

შინაარსი:

7 8181 იბაგ

№ 2

1918 წ. 12 კმ

I—ჰაერში მოგზაური გამოვა,—სურათი	1
II—ნაკადულის მკითხველები:—1, ზევით დგას მაკა მელიქაშვილი,—თბილისი.—2, შოთა და ელიზბარ მონადირიშვილები, თბილისი—3, შუაზე —გრიშა ღ თამარ გიორგობიანები,—თბილისი.—4, ძმები ირაკლი და არჩილ ქაფთარაძეები,—თბილისი.—5, გიგა და კუკური საათაშვილები,—თბილისი	3
III —ქეთოს სიზმარი,—ლეკსი მიმჭრალისა	5
IV—მამლაყინწას თავგადასავალი,—აბესალომ ტაბიძისა	10
V—ბერიკაცის და დევის არაკი,—სამეგრელოში ჩაწერილი ზღაპარი, იოსებ ყიფშიძის მიერ	16
VI—აზრეკ, (შემდეგი),—თარგმანი მარ.იაშვილისა	18
VII—გასართობი:—შარადები, რებუსი და აღსნა	24

ქეთომ წარსდგა კიდევ ბიჯი.

მოტრიალდა და შეჩერდა:

ბუჩქს ქვეშ იამ აცრემლილმა

გაუდიმა. ქეთო შეკრთა!...

დასწვდა ხარბად, ამოსწუვიტა,

ჩაიჟიდა ურცხვად სელში;

მდინარის ზირს ჩაურბინა

და გაჭქუსლა შორს... შორს ტეეში.

ფრინველთ ქვილ-ქრიაბული

არღვევს დუმილს მდუმარ ტეისა,

აქ ჯერ კიდევ არ შეჭრილა

ცელქი სხივი კისკას შხისა.

ამ დაჩრდილულ კორდ-საღ-კლდეზე

ამობობდა ქეთო ფორთხვით

და აცოცდა წახრილ სეზე,

აჭევა ტოტებს ფრთხილი ზოხვით,

და შეეხო მაშვის ბუდეს,

სად ბარტყები ჭიკჭიკებდნენ,

თავისებურ წმინდა ლოცვით

თავის გამჟენს ადიდებდნენ.

ცდილობს ბუდე ჩამოშალოს;

მაგრამ დასცდა... გადავარდა

მოსწვდა კლდიდან და წაივარდა

ნელა-ნელა ჩაფრიალდა.

ქეთო შესტა, გაელვია,

შიშისაგან თრთის, კანკალებს;

გაკვირვებით იცქირება,

ზირჯვარს იწერს, იფშენეტს თვალებს.

ჩქარა იცვამს, თან ჩურჩულებს:
 „რა კარგია გაზაფხული!
 მიევარს, მიევარს ტურფად პლილი,
 ველ-მინდორი მოქარგული“...

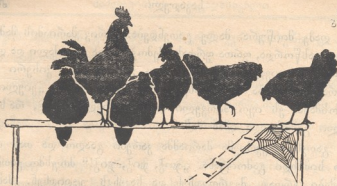
მაგრამ, როცა ფანჯარაში
 გაიხედა, მოეწუინა;
 მოიხარა, თითქოს შერცხვა,
 და უაზროდ გაეცინა:

თოვლის ფიფქით დაფენილი
 აღარ სჩანდა ველ-მინდვრები,
 არ ისმოდა ბუღბუღლთ სტკუნა
 და არც ფრინველთ ცეპილი სმები;

არც ევხვილთა თაიგული;
 არცა ია მომღიმარე,
 მხოლოდ თოვლზე ციმციმებდა
 მზის სხივები მოელვარე.

მიმქრალი

მამლაეინწას

თაკგადასავალი

ა კარგ სიხშირეებსა სედავდა იმ ღამეს მამლაეინწას... აი, ის კიდეც გაიხარდა. ბიბილო ოქროს ფერი გაუხდა, ფესები დეზებით დაუმშვენდა. მთელი ტანი ღამაში ფრთებით და ბუნდ-ღლით შეემოსა... ერთი სიტყვით, იმდენად მვირფასი შეიქნა, რომ იმისი გავლა ქვრივ მარიამის ეზოში ისეთი უმნიშვნელო რამ არ იყო, როგორც მანამდის.

— უჰ, აბა ერთი ახლა გამოვიდეს მესობლის ის თხუზნია ევინილა; შე იმას ვაჩვენებ, თუ რა გულადიცა ვარ!—ფიქრობდა მამლაეინწა და თან კოსტად ფრთას ფრთაზე შემოჰკრაჲდა ხოლმე.—იმას არ ვგონოს, ჰატარაობისას რომ მათრეგდა ეზოში და თავს მიკორტნიდა, ახლაც ისე მიქნას: შე ახლა ნამდვილი, დარბაისელი მამალი ვარ, ის კი ისევ ის თხუზნია ევინილა.

დადის მამლაეინწა ეზოში და თან მსეს უცქერის; უნდა როგომე მზე მალე ჩავიდეს, რომ მუადამისას ვიელიყო შემოსამხოს, გათენების ხანს კი ვივილით გამოადვიდოს მთაბარი და მსესაც ამოსვლა უბმანოს...

ღამე მიიწურა. ძალე გათენდებოდა. ქვრივ მარიამის მამალი სეზე გასწორდა, ფრთა ფრთას შემოჰკრა და რაც ძალი და ღონე ჰქონდა დაივიღა. მამლაჟინწასაც გამოეღვიძა. კისერი გაიშვირა, მოვირიბა ძალ-ღონე და სრინწიანი ხმით „ეიელიო“ შემოსძახა. ეს იყო ჰირველი მისი დაეივლებოდა. ოჰ, რა სიხალეული გამოსცადა იმან მამინ.

გათენდა. ქვრივმა მარიამმა კარები გაღო და თან თეფშით სიძინდი გამოიტანა. „ჯიჰ, ჯიჰ, ჯიჰ!“ მოუხმო ქათმებს. ქათმები ერთად შეგროვდნენ და საკენეს უცდიდნენ. მამლაჟინწაც განარებული დადიოდა მათ შორის, მაგრამ გული მოეწაღდა. მან თვალი მოჰკრა მეზობლის ევინილას, რომელიც მხად იყო თავსე დასძგერებოდა იმას და ერთი-ორი ჩაენის-კარტებისა.

— ეს სატიალო, კიდევე აქ არ მოსულა!—დაიძახა მარიამმა, ჯოხს სელი მოავლო და ევინილას გაუქნია. ევინილას უთუოდ ფეხი მოსტეგებოდა, რომ დროსე არ შეეძინა და ჰატრონის სახლისაკენ არ მოეკურცხლა. ეს ძალიან გაუხარდა მამლაჟინწას და სიხარულით ერთი კიდევე დაეივლა თავისი სრინწიანი ხმით „ეიელიო“; თითქოს ნიშნს უკებდა დაძარცვებულ ბერს. „ჯიჰ, ჯიჰ, ჯიჰ!“—უსმობდა ქათმებს მარიამი და თან ცალი სელით საკენეს უურიდა.

— დედილო, დღეს სომ კვირაა?—დაკითხა დედან ჰატარა ვასიკო, რომელიც ახლა გამოვიდა სახლიდან.

— კი, შვილო.

— მერე ქათამს არ დაველაგო?

— როგორ არა, შვილო,—ეუბნება მირიამი და თან საკენეს თავის ახლოსა ჰქერის.

ქათმები მოგროვდნენ. უცბად მან სელი სტაცა მამლაჟინწას და ვასიკოს გადასცა.

უკვირს მამლაჟინწას, თავის დღეში ეს არ დაძარცვია. „ან კი რა უნდათ ამათ“,—გაიფიქრა მამლაჟინწამ. „ეს ბავშვიც სომ შეუბრალებლად მიჰერს ხელს, თითქოს ჩემი გაჰქლეტა უნდოდეს. საძაგელი ბავშვი!“—მამლაჟინწამ სცადა

ბავშვის სელიდან გასსლტომა, მაგრამ ვერ მოახერხა და ისევ ბედს დამორჩილდა.

გათავაზ მარიამმა ქათმების დაზურება, ვასიკოს გამართვა მამლაეინწა და იქვე ბუდეში შეამწყვდია. დარჩა მამლაეინწა მარტო-მარტო და ფიქრებს მიეცა. წარმოუდგა თვალწინ თავისი ბავშვობა, როგორ დახტოდა და დაჭკუებოდა დედალს; თვალ წინ წარმოუდგა ისიცა, ძერა ან ქორი რომ მოფრინდებოდა, როგორ მიაპურებდა ხოლმე დედის ფრთებს და იმალებოდა. დღევანდელი ევილიც გაახსენდა და გულში ნეტარება იგრძნო. მაგრამ ეს კი აღარ მოსწონდა, რომ აქ შეამწყვდიეს და მარტო მიაგდეს. „ნუ თუ ეველას ჰირველ დაევივლების შემდეგ ასე ექცევიან“?—ფიქრობს მამლაეინწა და უცდის ვინმეს, რომ ამბავი გამოაჰკითხოს.

—ჩვენო ძვირფასო, შენ გამოცდილი იქნები: ერთი მიოთხარი,—აქ რომ დაამაწყვდიეს—რას მიხმენ? ლამის ფიქრებისაგან გული შემიწუსდეს. ჩემი ტოლები გარედ მხეხე დადიან და მე ჰატრონმა კი აი აქ მიკრა თავი. მიოთხარი, რას ნიშნავს ეს?—შეესვენა მამლაეინწა ასლო მიძავალ გასუქებულ ევერულს. ევერულმა თავი მადლა აიღო, ასე დახედა მამლაეინწას და ამბავად თავი ჩაიქნია.

—ეჰ, ახალგაზრდებო, ახალგაზრდებო, როდის შეეჩვევით ჰატრონის ჰატვისცემას! მიკვირს—რა დაგრჩენია ამ თავისუფლებაში. რა გენაღვლება, ივაგი მანდ: საჭმლის ძებნა არ დაგჭირდება და სასმლის. გარედ კიდევ ვინ იცის—რამდენი საფრთხე გელის. ის წუწკი ტურები და მელიები სულ მძივრები დაწანწალებენ. აქ კი უშიშრად იქნები. მასსოვს ჩემ ჰატარაობისას ჩემი ტოლები დაამწყვდიეს კიდევ აშნიარად. ძერე იცი, რა ჰატვი ჰქონდათ! მე გარედ რის ვაივაგლასით ვმოულობდი ჭიებსა, იმათ კი უკლებლად ჰქონდათ საკენკი.

ეჭ, ახალგაზდებო; ახალგაზდებო!—ნაღვლიანად ჩაიღაპარება უკერულმა და თავის გზაზე წავიდა.

— ეგ კიდევ არაფერი, — გაიფიქრა მამლაეინწამ, — სხვა რა-მე არ შეიძენ, თორემ, თუ მაჭმევენ, ეს სომ უბედურება არ იქნება. მაინც კარგი კი იყო კარვად ტოლებთან წმინდა ჭაერ-სე სიარული.

— ოჰ, ძიავ, ძიავ, შენც მითხარი, თუ რას მისძენ, აქ რომ დამამწევდი? — დავკითხა მამლაეინწა დინჯად მიმავალ მამალს.

მამალი ერთ წუთს შეჩერდა.

— ნუ გეშინია, კუჭი მამლარი გექნება, — უნასუსა მამალ-მა და წავიდა. — მაგრამ ის კი უნდა იცოდე, — ჩაიღაპარება თავისთვის: — აქ დამწევდელი ბევრი შინახავს, აქედან გამო-სული კი ძალიან ცოტა.

— კუჭი, კუჭი! რა უგულოები არიან! — თითქმის წუენით წარმოსთქვა მამლაეინწამ. — კუჭის მეტი არაფერი ახსოვთ. ასე ჰკონიათ — სხვა რამე არაფერი იქოს საჭირო ცოცხალ სულდგმულისთვის.

— კრუს, კრუს! — მოესმა ხმა.

— დედილო, შენც მითხარი, რა მომელის აქ დამწევდელს?

— ოჰ, რა გიძავს, — მიუგო დედალმა: — ძალიან გინდა აუროლერულ ნაგვის ჩსრეკა? თავისუფლად იქნები, გაჭმევ-გას-მევენ. ნეტავი შენ! მე კი ლამის არის წიწილებმა ტვინი გა-მოძილაუნ. კრუს, კრუს! წამოდით თქვე გასაწევეტლებო, წამოდით! — დაუძახა წიწილებს და ნაგვისაქენ გასწია.

ქათმები ეზოში გაიშალნენ და საჭმელის ძებნა დაიწყეს. დარჩა მარტო მამლაეინწა და ფიქრებს მიეცა. „მართლაც, — ფიქრობდა იგი, — რა გულკეთილი არის ჩვენი ზატრონი, რომ ასე ზრუნავს ჩვენთვის. რას უკეთებთ მის მაგიერ, რომ გვა-ჭმევს და ქანდარა-ბუდეებს გვიკეთებს? ნამდვილი გულკეთი-

ლი არის. შე სულელმა კი ის გავიფიქრე, რომ რაღაც ცუდს შემამთხვევს“.

მოიცა, მოიცა ცოტა, ჩემო გულუბრევილო მამლაუინწავ!

ნაუ, ნაუ, ნაუ!—გაბისმა სოფლის ზარის ხმა და მთელ სოფელზე ზუსუნით გადაიარა.

—ახლა კი დროა შვილო ქათამი დაკლა,—უთხრა მარიამმა ვასიკოს და თან დანა გადასცა. ვასიკო სახლიდან გარედ გამოვიდა და ბუდიდან მამლაუინწა გამოიუვანა.

„ნეტა რას მიშვრებიან“?—გაიფიქრა მამლაუინწამ და გული ისევ დაიშვიდა:—„ცუდს არაფერს გიზამენო“. ცოტა ეჭვით კი გადახედა დანას. ვასიკომ ოთხივე თითი მამლაუინწას მხრებში ამოხდო. „ეს კი ვერაფერი სუძრობაა“,—გაიფიქრა მამლაუინწამ და ერთი დაჭვივლება როგორც იქნა მოასწრო; მაგრამ ვასიკომ უცბად თავი მოუკრიხა და ზედ ცერი დაადო.

„ახლა კი მშვიდობით, ჩემო თავო“!—გაიფიქრა მამლაუინწამ;—მაგრამ ბუდი სცადა: ერთი მძლავრად გაიხრია, შეფრთხილდა და ვასიკოს ხელიდან გაუსწლტა. მამლაუინწა გაიქცა რაც ძალი და ღონე ჰქონდა, თან სიხარულით გული უფეთქდა.

ვასიკო ცოტა ხანს გაშტერებული იდგა; მერე დანა ხელიდან გაავლო და სამხელე ბღაჟილი მორთო.

აბესალომ ცაბიძე.

ბერიკაცისა და დევის არაკი

ყო ერთი ბერიკაცი. მუშაობა შეეძლო, მაგრამ ორგულობდა. შვილებს უანაში გაისტუმრებდა, თითონ კი კერძასთან მოიფთხნიდა, და თუ კარგ ჰატიეს არა სცემდნენ მისი რძლები, ისე შვილებს სახლში არ შემოუშვებდა. ამის გამო წაეჩხუბნენ ბერიკაცს რძლები და სახლიდან გააძევეს. ბერიკაცმა უფროს რძელს სთხოვა:

— მომეცი ერთი კვანძი *) სავსე ფქვილი, ერთი კვერცხი და ერთი სადგისი; ამის შემდეგ ავდგები და წავალ.

მისცა. ბერიკაცმა დღე-ღამე იარა. მივიდა ერთ წელის ჰირას, გაიხედა, — გაღმა მხარეზე დევი დგას. ბერიკაცმა დაუძახა:

— ამ წყალში გაძიეხანო.

— მე კი არა, შენ გაძიეხანო, თორემ მტვრად გაქცევო, — დაუძახა დევმა.

აიღო დევმა დიდი ქვა, დაარტყა რიეეს და სულ ერთიანად დაფხვნა. ბერიკაცმა აიღო ფქვილიანი კვანძი, დაარტყა რიეეს. ადგა ფქვილის მტვერი კვანძლივით. დევს გაუკვირდა: კვანძლი როგორ აადინა ქვასაო!

დევმა კიდევ აიღო ქვა, დაიკავა ხელში და უთხრა:

— ამ ქვასავით დგამტვრევო.

*) გოგრა.

მამის ბერიკაცმა ამოიღო კვერცხი, მოუჭირა ხელი და გაჭედიდა. წყალი გამოუვიდა. შეეშინდა დევს, გავიდა კაღმა, ბებერი მხარზე შეისვა და წყალში მიჭყავს. შუა წყალში დევმა უთხრა:

— რა მსუბუქი ეოფილსხარო.

— ცას მივიდია ხელი, თორემ რომ გავუშვა, ვერ გამძლეობ და აქვე წაიქცევიო,—უთხრა ბერიკაცმა.

— აბა ერთ წამს გაუშვიო,—უთხრა დევმა.

ბერიკაცმა ამოიღო სადგისი და დევს კისერში ჩაურჭო. დევმა დაუძახა: „ისევ მოსჭიდუ ცას ხელიო“. ბერიკაცმა სადგისი კისრიდან ამოაძრო და ჯიბეში ჩადო. წყალს კაღმა რომ გავიდნენ, დევმა უთხრა:

— მე ნადირს გამოურეკავ და შენ აქ დამხვდით.

წავიდა დევი, გამოურეკა ნადირი. ბერიკაცს შეეშინდა ნადირის და ტუეში დაიმაღლა. ერთი მკვდარი გულწითელა ნახა და ხელში დაიჭირა. დევი მოვიდა და ჰკითხა:

— რა უეავი ნადირიო?

— ნადირი შენ ვერ გამოურეკე, თორემ მე მიწასე რაც დადის, იმას კი არა, ფრინველსაც კი არ გაუშვებდიო.

წავიდა დევი, დახოცა ნადირები: ორი ირემი, ორი შველი, ორი გარეული ღორი და ორი კურდღელი. ზოგი მოხარშა, ზოგი შეწვა. ღომი განაკეთა ორი ქილა, ორი კოკა ღვინო დადგა და უთხრა ბერიკაცს:

— დაჯდეთ და ვჭამოთო.

— შენ რომ ღვინო მოგიტანია,—უთხრა ბერიკაცმა,—ის ვის ეეოფა? ამ წელის შუაგულში ბოგირი გამიკეთე და მე იქ ვჭამ ვახშამსო.

დევმა გაუკეთა ბოგირი და ბერიკაცი ზედ დაჯდა. დევმა მოუტანა: ერთი ირემი, ერთი შველი, ერთი ღორი, ერთი კურდღელი, ერთი ქილა ღომი და ერთი კოკა ღვინო. ესენი

ვეელაფერი წინ დაუწყო ბერიკაცს. თვითონ დევი იქვე ახლოს მინდორში დაჯდა. დევი წამს, ბერიკაცი კი სატყელებს წყალში ჰქურის. დევს ეკონა: ბერიკაცი სტამსო და შეეძინდა; — ჩემზე მეტი შესძლებიაო.

ამ ბერიკაცის გადანაუარ სორცს ქვევით მგლები იჭერენ და სტამენ. მეორე ირემი მოსთხოვა დევს. დევმა მოუტანა, მან კი ესეც წყალს მისცა და შემდეგ თქვა: „ამ ღამეს ცოტა დავნაურდიო“.

მეორე დღეს დევმა სახლში დახატა ბერიკაცი. მოვიდნენ სახლში. დევი სანადიროდ წავიდა. შესვლა მკელსა და ტურას. დევმა უთხრა მათ:

— სანადიროდ წამოძევეით. ერთი ისეთი სტუმარი მეწვია, ათ ირემსა და მკელს შესტამსო. წუხელის გეჭონდა ორი ირემი, მაგრამ სასაუზმოდაც არ ეყოო.

— შენს სტუმარს ერთიც არ შეუტამია, სულ წყალში ჰქურდა; ჩვენ ვიჭვრდით და ვტამდითო, — უთხრეს მკელმა და ტურამ.

— ერთი წამოძევეით და ის ბერიკაცი გაშიტეხეთო, — შეეხუწა დევი.

წამოვიდნენ დევი, ათი მკელი და ტურა ბერიკაცის გამოსატყნად. გაიხედა ბერიკაცმა, დევი წინ მოუძღვის და უკან მგლები და ტურები მოჰყვება. ბერიკაცმა დაუძახა დევს:

— ერთი ათეული მკელისა და ტურის მეტი არ გეძაროთა შენ გადასახადიო?

მგლებმა და ტურებმა გადახედეს ერთმანეთს და სთქვეს: „ამ დევს ჩვენ მოუტეუებივართო“.

იცნე დევს და დაგლიჯეს.

ოხსება ყიფშიძე.

ბზრეკ

(კზენის თაგვადსაბელი).

მოთხელ ზეჲს სოფელში ვილაც ფერმკრთალი ახალ-
გაზდა კაცი მოვიდა. ებები ჩასცვივნოდა და მის
თვალეში რაღაც უცნაური მწუსარება გამოისატებო-
და. თან ასველებდა, და ეს სველა ეტეობოდა ძალიან
აწუსებდა. იგი მოვიდა ზატარა ქალაქიდან, ზღვის
პირიდან, სადაც ფერმკრთალი სალსი ცხოვრობდა.

— ეს კაცი ავადმყოფია, — ამბობდნენ არაბები: — იგი ევრო-
პიდან მოვიდა ზეჲს ქალაქში, რადგანაც ავად არის განუკურ-
ნავი სენით. ნახია, როგორც ახალგაზდა ქალი, სუსტი, რო-
გორც ლერწამი. ეს ახალგაზდა — ფრანგია. აქ თავისი სენის
სამკურნალოდ ჩამოსულა.

ახალგაზდა ფრანგი ზეჲსთან მოდიოდა სოღმე დასასვე-
ნებლად. ისიც სსვეებსავით აღტაცებით მიცქეროდა. როცა სახლ-
ში ბრუნდებოდა, ზემ ზატრონის ოქროს უდებდა ხელში და
ამით ძალიან ახარებდა.

— ალბად ძალიან მდიდარია, — უთხრა მამამ ნაინას.

ახალგაზდა ფრანგი სძირად გენახულობდა: ხან ერლით
მოდიოდა, ხან ცხენით, ხან ვირით. ნაინასთვის უოველთვის
საჩუქარი მოჰქონდა: ხან საეურეებს მოუტანდა, ხან სამაჯურს;
ზემ ზატრონის კი მუდამ ოქროს უდებდა ხელში.

— მე მომწონს თქვენი ველური, თავისუფალი ცხოვრება, — ეუბნებოდა იგი ეოველ გამოთხოვებისას ჩემ ჰატრონს. — ნეტავი მეც თქვენსავით უბრალო ბრძოლა ვიყო!

როცა ჩვენმა მეზობლებმა დაინახეს, რა კარგად ასაჩუქრებდა ნაინასა და მის ძამას უცხოელი სტუმარი, დაიწყეს ლაპარაკი:

— ალბად ძალიან მდიდარია ეს ფრანგი! მისი გაძარცვა და მოკვლა კარგია!

— ის ხომ ჩვენი სტუმარია, — უნახულებდა ხოლმე ჩემი ჰატრონი. — განა თქვენ არ იცით, რომ სტუმრის სახით წინასწარმეტყველი გამოგვეცხადება ხოლმე?

— ის შენი სტუმარია, და არა ჩვენი, — ეუბნებოდნენ მეზობლები. — ჩვენთვის ის ფრანგია, ჩვენი მტერია.

ერთხელ, როდესაც ჩვენი სტუმარი სახლში ვირით ბრუნდებოდა, უცბად ჩემთან თავლაში ჩემი ჰატრონი აზრალი შემოვიდა.

— აზრეკ, — მომმართა მან: — დღეს ჩვენ მეზობლებს ფრანგის მოკვლა უნდათ, როდესაც იგი უდანაშაულო გავილის. სამი მხედარი უკვე შეიარაღდა და ჩასასაფრებლად გაემკზავრა. მე და შენ უნდა გადავარჩინოთ იგი!

მე მაშინვე მივხვდი, რაში იყო საქმე.

ჰატრონმა შემახსმა, აიღო თოფი ხელში, შემაჯდა ზურგზე და ისარივით გამაქროლა. ძალე მივეწიეთ ჩვენს სტუმარს. ის წენარად მიდიოდა თავის ვირით. გრილობდა და ვარსკვლავები ცაში ერთი მეორეზე ხელ-ხელა ენთებოდნენ. სჩანს ფრანგს არ ეშურებოდა და საღამოს მეუდროებით სტეპებოდა.

— მკზავრო, — მიმართა ჩემმა ჰატრონმა, — სამ ჩემ მეზობელს შენი მოკვლა და გაძარცვა უნდათ. იმათ შემურდათ შენი სიმდიდრე და კეთილი გუნება. წინ წამოვიდნენ ჩასასაფრებლად.

რებლად, მაგრამ არ ვიცი, ახლა სად არიან. ჩამოდი ვიროდნ, ჩაიცვი ჩემი ტანისამოსი, შეჯექ ჩემ ცხენზე და მოკურცნლე შინისაკენ. მე კიდევ შენ ტანისამოსს ჩავიცვამ და შენ ვირზე შევჯდები.

— მერე, როგორ დაგიბრუნო შენი ცხენი? — ჭკითხა ფრანგმა.

— მე ფესდაფეს მოგუვები ვირით. ქალაქში მივალ და ცხენს წამოვიყვან.

შეიცვალეს ტანისამოსი. ფრანგი შემაჯდა ზურგზე და მეც გავექროლე ქალაქისაკენ. ნახევარ საათის შემდეგ ჩვენ უკვე ქალაქში ვიყავით.

ფრანგმა მიმაბა თავის კიბესთან, უცდიდა ჩემ ჰატრონს, მაგრამ ორი საათიც გავიდა — ის არსადა სჩანდა. მაშინ მე აუშოთოდი; ვიგრძენ რაღაც ცუდი ამბავი, ავიწევიტე აღვირი და გავექანე რაც ძალი და ღონე შეონდა უდაბნოსკენ. ამოდიოდა წითელი, სავსე მთვარე. სიჩუპე იყო და შემეძლო დაშენასა ეველაფერი რამდენიმე კერსის მანძილზე. მაგრამ არსადა სჩანდა არც ჩემი ჰატრონი და არც ვირი. სოლო რაღაც ტომრების მსგავსი მოსჩანდა შორს. იქითკენ გავექანე. ეს აღმოჩნდა ჩემი ჰატრონი, ფრანგის ტანისამოსში გამოწეობილი, და იმისი ვირი. ორივე გაუნძრეველად იწვნენ ქვოშაზე. ამის დანახვასე საშინლად დავიჭისვინე, მაგრამ არც ერთი არ შეინძრა. მაშინ დაგრწმუნდი, რომ ორივე მკვდარი იყო. გავეშურე ჩემ სოფლისაკენ, რომ შემეტეობინებინა ნაონასა და მის დედისათვის. ორივე მტირალნი დაძვდნენ. იმათ უკვე ეველაფერი იცოდნენ. მეზობლები მისულიყვნენ ჩემზე ადრე და ეველაფერი ეთქვათ:

— ჩვენ ფრანგის მოკვლა გვინდოდა, მაგრამ მის მაგივრად აზრადილი მოგვალათ. არ ვიცოდით, რომ ის, ასე ჩაცმული, ვირით მიდიოდა. დეე, შეგვიდოს ალანსაო.

დაგვიდგა მწუსარე დღეები. აზრადილის დამარცხის შემდეგ მის ცოლ-შვილს აღარავინ ჰქუავდა მარჩენალი. მათთვის არავინ შრომობდა. დღითიდღე ღარიბდებოდნენ. ორი წლის შემდეგ სულ გაღატაკდნენ. ჩვენი მეზობლებისაგან შემინებული ფრანგი ვეღარ მოდიოდა ჩვენთან და დამსმარე აღარავინ გვეხვდა. ბოლოს დიდი უბედურება შეწია: ნაინას დედამ გადასწევიტა ჩემი გაუიღვა.

ნაინა სულ დაღონებული იყო: სშირად ცრემლები ღაზად ღუნით ჩამოსდიოდა მაგურემან სასეზე და ღრმად ოხრავდა. ერთსეულ ჩემთან შემოვიდა, აღვირი გაშიკეთა, ბევრი იტირა და შემდეგ თავლიდან გამომიუვანა.

— წამოდი, აზრეკ, — მითხრა ნაინამ: — აქ არავისა აქვს იმდენი ფული, რომ შენ გიეიდოს. წავიდეთ ქალაქში!

გარედ გამოვიდა და მეც გამოვეყვი. მთელი გზა არ მოუხედნია ჩემსკენ. როდესაც მისი ტირილი მესმოდა, მეც ვწიწვინებდი, მინდოდა მეთქვა: რატომ არ მღერი უწინდებურად? რატომ არ შეჩერდები და ხელს არ გადამისვამ კისერზე?

მივედით ქალაქში და ბაზარში გაუჩერდით.

— რამდენი მოგცე ამ ცხენში? — უცხად შევეითხა ერთი ასალგაზდა კაცი.

მე შევეკრთი. ვიცანი ის ფრანგი, რომელიც ორი წლის წინად მოდიოდა სოლმე ჩვენთან და ნაინასთვის საჩუქრები მოჰქონდა. ახლა ის ჯანსაღი ადამიანი იყო: — ღოგები დანაწითლებოდა და თვალები მსიარულად უბრწყინავდა. მე-კი ვიცანი, მაგრამ იმან ვერც მე და ვერც ნაინა ვერ გვიცნო. ვერც

ნაინამ იცნო ფრანგი. იმან ალერსით გადაძისვა ზურგზე
 სელი და გაიძვორა:

— ზატარა ქალო, რამდენი მოგცე ამ ცხენში?

ნაინამ თავი დაღუნა: ემინოდა ძალიან იაფად არ მიეცა.

— ასი ოქრო... გაუბედავად უზასუსხა ნაინამ.

— მხოლოდ ასი ოქრო?—გაოცდა ფრანგი.

— ასე მიბრძანა დედამ.

— გინდა ორჯერ მეტი მოგცე?

ნაინამ გაიღიმა, მაგრამ უცბად გაფითრდა.

— მაშ არ გინდა ცხენი მოშეიღო?

— არა, —უზასუსხა ნაინამ და ცრემლები გადმოუარა. —თქვენ
 რომ ნაკლები შემოგკელიათ, მაშინ აღარ მოგუიდიდით და უკანვე
 წაგიყვანდი ჩემ ცხენს; ახლა-კი უნდა დაგიტოვოთ.

ფრანგს გაეცინა მის გულუბრევილო ზასუსხე.

— რატომ არ გინდოდა ჩემთვის მოგვეიდნა?

— იმიტომ რომ ძალიან მიუვარს და... მაკასაც უუვარ-
 ვარ.

ნაინა აღარ ფიქრობდა არც იმ ოქროებსზე, რომელსაც ფრან-
 გი უთვლიდა, არც დედაზე, რომელიც მოუთმენლად მოელო-
 და. ახლა მას უბედურებად მიაჩნდა ჩემი მოშორება. მომადო-
 ებაზე ლოყა და დამიწყო ნესტოვებ შუა კოცნა. მეც ვლოყავ-
 დი, ჩემ რბილ ტუჩებს ვადებდი ლოყაზე და ვცდილობდი
 როგორმე დამემშვიდებინა. მაგრამ მან დიდხანს ვერ გადას-
 წევიტა ჩემი დამორება.

ბოლოს, ორასი ოქროთი სელში, ამ მოულოდნელი სიმ-
 დიღრით, რომელიც დიდ განძს შეადგენდა ამ ღარიბ ბავშვის-
 თვის, ის მიბრუნდა, გადასცა უცნობს ალვირი და გასწია
 სახლში. მე დიდხანს უუურე და ვიჭიხვინე. იმას უკან აღარ
 მოუხედნია, — მირბოდა.

შეორე დღეს, ინათლა თუ არა, გამოვარდი ჩემ ახალ ჰატრონის თავლიდან და გავიქეცი. ჩემ სოფელში რომ მივედი, ეველას ეძინა. მე ნაინას ფანჯარაში შევეუბი თავი და მსიარულად დავიჭისეინე.

— აზრეკ! — შეჭკვილა ნაინამ. — ჩემო სავუარელო, შეირფა სო მეგობარო აზრეკ!.

მე ძალიან მოვრბოდი, მთლად გაოფლიანებული და გამტვრინებული ვიყავი. ნაინა გამოვიდა; მოძიალერსა, გამასუფთავა. მე გამოვეყე ჩემი გრძელი, ვარდის ფერი ენა და დაუწვე მლაშე ცრემლების ლოკვა, რომელიც ლოყებზე ღაზადუხით ჩამოსდიოდა.

დადგა ცხელი დღე. ნაინა სშირად შემოდოდა თავლაში და მაჭმევდა ხან ჰურის ნატეხებს, ხან შვრიას. როდესაც მზე გადიწურა და სოფელს ბინდი გადაეკრა, ნაინამ სელაახლა გაძიკეთა აღვირი და გარედ გამოძიევანა.

— წამოდი, აზრეკ!... მითხრა მან დაღონებული სმით.

ისევ ქალაქში წამიევანა. იპოვნა ახალგაზდა ფრანკის ბინა და ისევ მას გადამცა.

— სუ გამოჯავრდებით, ბატონო, — უთხრა ნაინამ: — მე თქვენს ფული მივიღე, მაგრამ ჩემი ბრალი არ არის, რომ ეს ცხენი უკან დაბრუნდა ჩვენთან. უნდა მაგრა დაბათ.

ბავშვი სტიროდა. ამ დროს ახალგაზდა ფრანკი რაღაც წერილს კითხულობდა და ეტუობოდა ნაინას ეურს არ უცდებდა. მისი სახე ჯერ მწუხარებისაგან მოიღუშა, მერე უცაბად გაბრწყინდა.

— ოჰ, ეს შენა ხარ, ჰატარა ქალო? — გაცდა ფრანკი: — ცხენი უკან მოიუევანე? კარგია, ძალიან კარგია, რომ ასეთი ჰატიოსანი ხარ! მაგრამ მე ასლა ეს სად უნდა წავიუევანო? შემაწუხებს. ეს ცხენი ახლა ჩემთვის გამოსადევი აღარ არის.

— როგორ თუ გამოსადგები არ არის? — გაუხარდა ნაინას. — არ გინდათ წაიუვანოთ?

— ეს არის ასლა დედისაგან წერილი მივიღე. — უთხრა ფრანგმა: — აჲაჲ გამსდარა და საჩქაროდ მიბარებს. სეჲლ მივდივარ სახლში, საფრანგეთში!

— ფულს რაღა უყო? — ჰკითხა ნაინამ.

მე ვთრთოდი სისარულისაგან.

— ფულს რა უყო? — გაიძეორა ახალგაზდა ფრანგმა. — რა ფულს?

— იმ ფულს, რომელიც გუშინ თქვენგან მივიღე...

ფრანგმა წერილი ჯიბეში ჩაიღო და მსიარულად მოუცა ცუნა ლოეასე ნაინას.

— შენ ჰატოსნანი ბავშვი ეოფილსარ, — უთხრა ფრანგმა, — ამიტომ ეს ფული შენ გეკუთვნის.

ამის შემდეგ ამსსნა კიბის ბოძიდან და ნაინას ჩაუდო ხელში ალგირი.

— ცხენიც შენთვის მიუქეპია, — განაგრძო მან. — ასლა წადი და ეცადე ბედნიერი იყო!

შეცა და ნაინაც გაოცებული დაფრხით. არ გეჯეროდა, რომ ასეთი ბედნიერება გეყენია.

— წადი, ბავშვო, წადი! — განაგრძო ფრანგმა. — სწორედ ამისთანა ცხენმა გადაძარჩინა სიკვდილს და სწორედ შენისთანა ჰატარა გოგონა მასმედა სოლმე რქეს და მაგონებდა ზემ დას, რომელიც სახლში დავტოვე. წაიუვანე ეს ცხენი. ეს ფულიც შენი იქოს. კარგად იუავი!

ახალგაზდა ფრანგმა მსიარულად აირბინა კიბის საფეხურზე, შევიდა სახლში და კარები მოიხურა.

მე და ნაინა კიდევ დიდხანს ვიდევით კიბესთან და არ ვიცოდით, რა გეყენა. ასლა ნაინა აღარ სტიროდა. სიუვარუ-

ლით შიანურო თვალები ცასა, მერე მიწასე დაეშვა და ფრან-
გის ნაფესურებს კოცნა დაუწყო.

ამის შემდეგ სხალში წაუედით. უკვე დაღამებულიყო. ცა-
სე ვარსკვლავები გამოჩნდნენ. ჩრდილოეთიდან ქარი მოჰქრო-
და და ფრინველებიც ჩუმად დაფრინავდნენ. მაგრამ ჩვენ ვერ
ვამჩნევდით ამ ღამის მშვენიერებას. მხოლოდ ჩვენი თავი-
და გვახსოვდა. ჩვენ ბედნიერებას საზღვარი არა ჰქონდა.

მარო იაშვილი.

ღმასწავლებელი.

გასართობი

(წარმოდგენილი პ. ნიორაძის მიერ).

I

ნადირის სბოს თავში მოსჭერ
ორი ასო, დანარჩენსა
დაუშატე რკინის სენი,
(მუშაობა მოაჩვენსა)
ერთად ისეთ კაცსა იტევი,
არ გადაადგებს ნარჩენსა.

II

მცენარე, რომელიც ძირსა
ღორს ასარებს, მალა—ევაჟსა,
და რიცხვი, რომ ერთსა გვერდით
ერთი არაუფრე ჰევაჟსა;
უსმითი შეერთებული,—
იტევი მოღალატე—აჟსა.

გ ა გ ო ც ა ნ ე ბ ი

(ჩაწერილი დარია აბელიშვილის მიერ).

I

უნახნაოდ და უთესლოდ,
უმიწოდ არის მოსული.

II

ვატარა ცაცაკელაო,—
ბატონის საუფარგლაო.

კ ე ბ უ ს ი

(წარმოდგენილი ციცუნის მიერ)

კ ე

მ

ე

ს

ე

ე

ე

ო

მე-4 №-ში მოთავსებულ რეზუსის აღსნა:
ბედაური ცხენი მათიზის არ დაიკრავს.

5/85

1916 წ. მიიღება ხელის მოწერა

დასურათებულ საყმაწვილო ქურნა

„ნაკადული“-ზე

წელიწადი მეთორმეტე

ქურნალი „ნაკადული“ გამოვა ჩვეულებრივი პროგრამით, საგანგებოდ მოწვეულ სარედაქციო კომისიის ხელმძღვანელობით.

შურნალი გამოდის თვეში ორჯერ

24 წიგნი „ნაკადულისა“ **12 წიგნი** „ნაკადულისა“
მცირე წლოვანთათვის. მოზრდილთათვის.

ყოველი წიგნის პირველ გვერდზე იქნება მოთავსებული გამოჩენილ მხატვართა ნახატი.

ფასი ქურნალისა: წლიურად ორივე გამოცემა—5 მან. იმათთვის, ვინც ქურნალს რედაქციაში მოიკითხავს, გაგზავნილი კი 6 მან. ნახევარ წლით—3 მან. გაგზავნილი 3 მან. 50 კაპ. ცალ-ცალკე: მცირე წლოვანთათვის **24 წიგნი**—3 მან. გაგზავნილი 3 50 კაპ. მოზრდილთათვის **12 წიგნი**—3 მან. გაგზავნილი 3 მან. 50 კაპ. ფულის შემოტანა შეიძლება ნაწილ-ნაწილადაც.

გსთხოვთ ხელის მომწერლებს თუ ქურნალი „ნაკადული“ არ მისდით, ერთი თვის განმავლობაში გვაცნობონ და ადრესის გამოცვლა დროზე შეგვატყვობინონ. ადრესის გამოსაცვლელად—40 კ. შეიძლება მარკებით გამოიგზავნოს.

ხელის მოწერა მიიღება

ტფილისში— „ნაკადულის“ რედაქციაში, ზუბალაშვილის სახელი გოლოვინის პროსპ. № 8. Редакция „Накадули“, Головинский пр. № 8. შემოსასვლელი დავითის ქუჩიდან, № 2. და წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების წიგნის მაღაზიაში, სასახლის ქ. **ქუთაისში**—ისილორე კვიცარიძესთან, მ. ყაუხჩიშვილთან და თ. მთავრიშვილთან. **ფოთში**—ლუდმილე მეგრელიშვილთან. **ბათუმში**—ტროფიმ ინასარიძესთან ფოსტაში, ზ. სამსონ ყაზაიშვილთან უპრადაში. **ოზურგეთში** ზ. ლანჩხუთში—ლეო იმნაძესთან. **თელავში**—ვანო პაატაშვილთან. **ახალციხეში**—კონსტანტინე გვარამაძესთან. **ბაქოში**—მარიამ ნაკაშიძესთან. **გორში**—ქეთევან ჯავახიშვილთან და ნინო ლომოურთან. **ქიათურაში**—ივ. გომელაურთან. **ზონში**—მ. ი. ჭავჭავაძისთან. **მიხაილოვოში**—გაორგი ნაკაშიძესთან. **ყვირილაში**—ნინო ფერაძესთან.

რედაქტორი ნინო ნაკაშიძე

გამომცემელი მ. პავლე იოსებისძე თუმანიშვილი.